

corrigerem. Nunc tamen hoc ut facerem tua me in primis auctoritas adhortata est, quæ cum apud omnes pro tua singulari humanitate atque præstantia plurimum valere debeat, apud me quidem tantum valet, ut paternitati tuae quidquid illa jussit, non parere nefas esse existimem. Sed bene Deus, qui sua pro benignitate orsis nostris successus prosperos dedit, altero quidem tertiove excepto loco; ubi exempla ut videntur græca latinis depravata litoris, verius quam litteris emendationem non accipiunt; nec auctorum, unde ea sumpta sunt, nomina ponuntur, ut ex his quari possint. Cetera omnia, ut ego quidem arbitror, ita sunt pro mediocritate ingenii mei castigata, ut eruditis ingenii satis factum iri non dubitem. Valeat humanitas tua, cui me plurimum commendo.

* * * * *

JOANNIS TORTELLII [a] ARRETINI
Commentariorum Grammaticorum de Orthographia Dictionum
e Græcis tractarum proemium incipit.

Ad Sanctissimum Patrem Nicolaum Quintum Pontificem Maximum.

Venetiis per Nicolaum Jenson MCCCCLXXI.

Cesperam olim, Beatissime Pater Nicolae V. summe Pontifex, commentaria quædam grammatica condere, quibus omnem litterariam antiquitatem, & orthographiæ rationem cum opportunis historiis pro poetarum declaratione connectere conabar, profuturus sane pro mea virili studiosis linguae latine; interim ab aliis studiis negotiisque familiaribus interceptus, illa prorsus relinquere, atque longo tempore abjecere visus sum. Sed nuper cum apud Alatrium Campaniæ oppidum ex aeris Romani molestia secessisse, ea absolvere quorundam amicorum rogatu conatus sum; ac sic quoque ad calcem vix usque perduxì opus magnum, varium & diffusum, atque illud tuæ Sanctitati, a qua velut fonte omnia mea bona fluxerunt, dedicare constitui. Non quidem ut institutionibus grammaticis, poetarumque historiunculis tua Beatitudine indigeat, qui cæteros in doctrinis omnibus etiam minutis ex summa ingenii memoriae felicitate præcellis; sed ut in tua illa bibliotheca, quam omnium quæ fuerunt præstantissimam comparas, aliquo pacto collocare possis. Nam licet ex magnificentia animi tui, qui nonnisi clarissima in litteris ædificiisque & rebus cæteris aggredieris; viros utriusque linguae eruditissimos ex omnibus fere terris veluti ad virtutis quoddam asylum convocaveris, quos, ut suum possint excolere ingenium,

lau-

[a] Aretinæ Cathedralis Ecclesiæ Archipresbyter institutus fuit primum. Tum ann. MCCCCXLV. se contulit ad Romanam Curiam, in qua ita se gessit, ut perquam dilectus fuerit a Nicolaio Quinto S. P. eruditorum hominum Mœcenate beneficentissimo. Ejus doctrinam cum primis laudat Hieronymus Aliottus Ord. S. Benedicti, in Epistola ad Joannem de Turrecremata: cuius Epistola partem aliquam ex Cod. Bernandi Trivijani P. V. eruit Vir Cl. Apostolus Zenus; quamque inferuit T. xi. Diarii Literatur. Italig pag. 306. Is est Johannes Tortellus,

Archipresbyter Aretinus, qui & patriæ & amicizie, & propinquitatibus nexus devictus est mihi: & græce latineque doctissimus: & inter theologos atque philosophos non mediocris nec contemnen-
dus magister: qui tanquam alter Plato literas
toto orbe fugientes est prosecutus. Nam ob lit-
terarum græcarum peritiam comparandam, quam
egregie est asscutus, non est veritus in Greciam
proficiens. Et Bononia sub clarissimo theologo
Gaspare nostri Ordinis religioso, ipse quoque
theologus evasit insignis &c.